

3. Згідно з коефіцієнтами детермінації криволінійного зв'язку в більшості випадків у незначній частки корів (1—6 %) молочна продуктивність зумовлена промірами тулуба. Очевидно, ці дві комплексні ознаки регулюються впливом різних груп генів і з'єднання їх у єдиний генетичний комплекс потребує цілеспрямованої селекції в ряді доколів по шляху «молочний тип + молочна продуктивність».

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Гладских А. И., Льянов Х.-М. М. Математико-статистическое моделирование в агробиологии.— Целиноград, 1989.— 83 с.
2. Сірацький Й. З., Данилків Я. Н. Збережемо лебединську худобу // Тваринництво України.— 1993.— № 1.— С. 19—20.

Одержано редколегією 4.11.93.

На примере двох племенних заводів «Василівка» і «Михайлівка» (Сумська область) розсмотрені пути совершенствования коров лебединской и улучшающей ее швицкой пород по промерам туловища и индексам телосложения. В оценке перспектив селекции рассмотрены данные в поколениях коров, определены коэффициенты наследуемости, использованы множественные корреляционные связи промеров туловища с молочной продуктивностью, уравнения множественной регрессии и разные модели уравнений нелинейной регрессии. Определены оптимальные параметры туловища коров-первотелок и направление селекции по их развитию в связи с ростом молочной продуктивности.

ISSN 0135-2385. Розведення і генетика тварин. 1995. Вип. 27.

УДК 636.22/28.082

О. І. ШЕМІГОН, аспірант *

Інститут розведення і генетики тварин УААН

РЕЗУЛЬТАТИ СХРЕЩУВАННЯ ЛЕБЕДИНСЬКОЇ ПОРОДИ ІЗ ШВИЦЬКОЮ

Дано аналіз молочної продуктивності, росту й розвитку, а також екстер'єр-но-конституційним особливостям різних генотипів бурої худоби.

Одним з важливих факторів інтенсифікації молочного скотарства є використання спеціалізованих молочних порід. Тому виведення нового типу бурої худоби молочного напрямку продуктивності на основі лебединської породи із застосуванням бугаїв швицької породи американської селекції є актуальним завданням. Численними дослідженнями [1, 2] доведено, що збільшення надою помісних тварин, порівнюючи із чистопородними лебединськими, спостерігається у корів з кровністю нижче 50 % і більше за швицькою. В Україні створюються репродуктори по вирощуванню чистопородних і висококровних за швицькою породою бугаїв-плідників для осіменіння лебединських корів і телиць, а також помісних корів із кровністю нижче 50 % за швицькою породою. Саме такий репродуктор започаткований у племзаводі «Михайлівка» Сумської області. Материнське стадо комплектували за рахунок увезення у 1986—90 рр. 318 голів швицької худоби. За даними бонітування 1993 р., надій по стаду швицької худоби (314 корів) становив 4965 кг молока жирністю 3,86 %. Ми поставили за мету оцінити результати схрещування лебединської і швицької порід на прикладі тварин різної кровності.

* Науковий керівник — Й. З. Сірацький, доктор сільськогосподарських наук.
© Шемігон О. І., 1995.

1. Ріст і розвиток молодняка різних генотипів

Показники	Генотип тварин			
	чистопородна лебедянська	1/2Л+1/2Ш	3/8Л+5/8Ш	1/4Л+3/4Ш
	(n=27)	(n=30)	(n=21)	(n=15)
	M±m	M±m	M±m	M±m
Жива маса при народженні, кг	31,8±0,55	32,0±0,39	31,7±0,47	30,9±0,50
Жива маса, кг				
у 6-місячному віці	165,7±2,93	165,6±3,43	163,5±2,59	161,0±3,59
у 12-місячному віці	261,5±4,44	266,8±3,47	282,8±5,00	266,0±5,64
у 18-місячному віці	358,1±3,51	388,8±8,20	393,5±6,76	374,9±9,02

Методика досліджень. За матеріалами в'єднаного і зоотехнічного обліку племзаводу «Михайлівка» вивчали ріст і розвиток молодняка різних генотипів, екстер'єрно-конституційні особливості та молочну продуктивність за загальноприйнятими методами. Умови утримання, годівлі та догляду помісної і чистопородної худоби були аналогічними, що сприяло виявленню генетичних особливостей тварин. Раціони складали із кормів власного виробництва з урахуванням деталізованих норм годівлі [3]. Одержані результати обробляли методом варіаційної статистики [4].

2. Абсолютний, середньодобовий та відносний прирости молодняка різних генотипів

Показники	Генотип тварин			
	чистопородна лебедянська (n=27)	1/2Л+1/2Ш (n=30)	3/8Л+5/8Ш (n=21)	1/4Л+3/4Ш (n=15)
<i>У 0—6-місячному віці</i>				
Абсолютний, кг	133,9	133,6	131,8	130,1
Середньодобовий, г	743	742	732	722
Відносний, %	135,6	135,2	135	135,6
<i>У 6—12-місячному віці</i>				
Абсолютний, кг	95,8	101,2	119,3	105,0
Середньодобовий, г	532	562	662	583
Відносний, %	44,8	46,8	53,4	49,1
<i>У 12—18-місячному віці</i>				
Абсолютний, кг	96,6	122,2	110,7	108,9
Середньодобовий, г	536	678	615	605
Відносний, %	30,9	37,2	32,7	33,9
<i>У 0—18-місячному віці</i>				
Абсолютний, кг	326,3	356,8	361,8	344,0
Середньодобовий, г	598	654	663	631
Відносний, %	167,4	169,5	170,1	169,5

Результати досліджень. Ріст і розвиток молодняка контролювали від народження до 18-місячного віку включно. Жива маса теличок при народженні була майже однаковою (табл. 1). У 6-місячному віці також суттєвої різниці за цим показником не виявлено. Проте у 12-місячному віці спостерігаються значні зміни в рості молодняка різних генотипів. Так, жива маса теличок із кровністю $\frac{5}{8}$ за швіцями була $282,8 \pm 5,00$ кг, а чистопородних лебединських — $261,5 \pm 4,44$ кг, тобто на 7,5 % менша. Збільшення живої маси $\frac{5}{8}$ -кровних за швіцями відмічали у 18-місячному віці, де різниця вже становила 35,4 кг, або 9,1 %. Середньодобові прирости молодняка різних генотипів (табл. 2) найвищі у чистопородних лебединів у 0—6-місячному віці. Але за період 6—12 міс середньодобові прирости були найвищими у теличок із кровністю $\frac{5}{8}$ за швіцями (662 г), а у лебединських чистопородних ровесниць — лише 532 г, або менше на 20 %. За період 12—18 міс найвищі показники за середньодобовими приростами спостерігали у напівкровних тварин (678 г), а найменші — у чистопородних — 536 г. У цілому за період 0—18 міс найвищий середньодобовий приріст мали $\frac{5}{8}$ -кровні помісі (663 г), чистопородні тварини та $\frac{1}{2}$ - і $\frac{3}{4}$ -кровні тварини — відповідно 598 г, 654 і 631 г. Відносний приріст був найвищим у $\frac{5}{8}$ -кровних особин і становив 170,1 % проти 167,4 % у чистопородних лебединських ровесниць.

Молочна продуктивність є основним показником при оцінці різних генотипів тварин, одержаних при схрещуванні. Для її визначення проводили облік надою за 305 днів лактації. Середні показники молочної продуктивності чистопородних і помісних тварин наведені в таблиці 3. За надоєм за 305 днів первісток генотипу $\frac{3}{8}I + \frac{5}{8}III$ мали найвищі показники — $4506 \pm 250,6$ кг, або на 21 % більше, ніж їхні чистопородні лебединські ровесниці ($3715 \pm 162,2$ кг). Кількість молочного жиру у тварин, $\frac{5}{8}$ -кровних за швіцями, була на 30 кг більша, ніж у чистопородних лебединів. Вихід молока 4,0 %-ї жирності на 100 кг живої маси (коєфіцієнт молочності) відповідно становив 858,3 кг (у $\frac{5}{8}$ -кровних тварин, третя лактація) проти 714,4 кг (чистопородні лебединські). Значно вищий цей показник і у тварин $\frac{1}{2}$ - і $\frac{3}{4}$ -кровних за швіцями, ніж у чистопородних лебединських, що характеризує їх економічність (див. таблицю 3).

Характеристика первісток за промірами тулуба і за індексами будови тіла наведена в таблиці 4. За висотою в холці, шириною грудей, шириною в маклаках, обхватом грудей і обхватом п'ястка суттєвої різниці не спостерігається. Щодо проміру глибини грудей, то вона найменша у чистопородних лебединів — $64,8 \pm 0,60$ см, а найбільша — у напівкровних тварин — $67,0 \pm 0,70$ см. Дещо різняться між собою тварини різних генотипів і за довжиною тулуба. Так, цей показник у лебединській породі становить $154,6 \pm 0,91$ см, тоді як довжина $\frac{3}{4}$ - і $\frac{5}{8}$ -кровних за швіцями досягає відповідно $157,3 \pm 2,24$ см і $157,2 \pm 1,22$ см. За аналізом різних генотипів за індексами будови тіла індекс розтягнутості у помісних тварин більше наближається до тварин молочного напрямку продуктивності (119,2 % у $\frac{1}{2}$ -кровних, 119,9 % — у $\frac{3}{4}$ -кровних і 120,4 % — у $\frac{5}{8}$ -кровних за швіцями). Поряд з тим індекс розтягнутості у чистопородних лебединів підтверджує їх молочно-м'ясний напрям продуктивності і становить 117,4 %. Те саме можна стверджувати і про індекс формату. Із збільшенням частки крові швіцької породи помісні тварини наближаються до тварин молочного напрямку.

Висновки. Найкращими показниками за ростом і розвитком, молочною продуктивністю характеризуються помісні тварини, тому при виведенні нового типу бурой худоби молочного напрямку треба вести відбір із бажаною продуктивністю і будовою тіла вже з напівкровних тварин. Крайнім варіантом схрещування (при простому відтворному) повинні бути тварини з кровністю не менше 25 % за лебединами, що дає змогу зберегти все цінне, що є в материнській (лебединській) породі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Нормы и рационы кормления сельскохозяйственных животных: Справ. пособие / А. П. Калашников, Н. И. Клейменов, В. Н. Баканов и др. — М.: Агропромиздат, 1985. — 352 с.

- Оценка создаваемых типов и пород крупного рогатого скота на Украине / Д. Т. Винничук, И. З. Сирацкий, Шаран П. И. и др.—К.: Урожай, 1981.—188 с.
- Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников.—М.: Колос, 1969.—255 с.
- Создание нового молочного типа в лебединской породе / М. В. Зубец, Карасик Ю. М., Буркат В. П. и др. // Преобразование генотипа пород.—К.: Урожай, 1990.—С. 98—106.

Одержано редколлегією 07.12.93.

Дан анализ молочной продуктивности, росту и развитию, а также экстерьерно-конституционным особенностям разных генотипов бурого скота.

ISSN 0135-2385. Розведення і генетика тварин. 1995. Вип. 27.

УДК 636.237.1.082

Г. І. ШУМЯК, аспірант *

Інститут розведення і генетики тварин УААН

МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ БУРОЇ КАРПАТСЬКОЇ ПОРОДИ

Викладено результати досліджень схрещування корів бурої карпатської з плідниками швейцької породи, оцінено молочну продуктивність тварин різних генотипів, визначено кореляційну залежність між надоем і вмістом жиру в молоці, надоем та живою масою корів, наведені коефіцієнти успадкування деяких ознак молочної продуктивності.

Проблема збереження і поліпшення локальних порід великої рогатої худоби нині лишається актуальною. Одним із ефективних методів, який забезпечує ви-

1. Ефективність схрещування корів у колишньому колгоспі ім. ХХІІ з'їзду КПРС області

Лактація	Кількість корів, голів	Середнє значення ознаки				
		надій, кг	вміст жиру, %	кількість молочного жиру, кг	швидкість молоковіддачі, кг/хв	жива маса, кг
<i>Тварини, 1/8-кровні</i>						
Перша	85	3156±208	3,67±0,03	112±7,7	1,3±0,08	412±2,1
Друга	85	4271±470	3,67±0,03	156±17,7	—	446±5,5
Третя	85	4312±463	3,66±0,03	180±17,5	—	470±1,13
<i>Тварини, 1/4-кровні</i>						
Перша	41	3518±460	3,67±0,02	130±17,2	—	410±5,6
Друга	41	3653±564	3,63±0,05	169±22,5	1,23±0,05	450±12,9
Третя	41	4970±390	3,68±0,02	183±4,9	—	460±9,1

* Науковий керівник — П. З. Сирацький, доктор сільськогосподарських наук.
© Шумяк Г. І., 1995.